

ՍԵՐԳ ՆԱԽԱՆԱԳԻՍԻՏԻՆ ԽՆԴԻՐԸ
ԴԵՄԱՍԱՆՈՐՈՐԴՈՒՐԻՆ ԱՌՃԵԼԻ

Վարդիան մը թուեցաւ թէ Աստուծոյ կուգոր զեպանախորհուրդի վիճաբանութեանը առաքելայ չընել սերպ նաւահանգիստին և Ալպանիոյ խնդիրը: Այժմ վերջնական գործող կրնա Մկրտիչ-Քոչարի երեքսթի Լոնտոն պիտի գայ նոր հրահանգներով որոշել իր վրայ պիտի լուսաբանեն Աստուծոյ անակեղծը: Սերպուհայ այդ մասին նուրեւեղ հետազոտող ստացած է Լոնտոնէն: — Տէրութիւնները խորհրդակցութեանը զիստէր կէտերուն չուրջ մտքի փոխանակութիւններ կը կատարեն շարունակ: Կը թուի թէ Աստուծոյ տեսակէտը այն է որ Սերպ նաւահանգիստի խնդիրը զուրպ պէտք է հանել Լոնտոնի դեսպանական ժողովի խորհրդակցութեանը ցանկէն: Ընդհանրապէս, Խոսիւիս կը փափաքէ որ սերպ նաւահանգիստի խնդիրը ան փոխադրուի դեսպանական ժողովին և լուսակական տեսակետաւորի համակցութիւն չաւան և որ ի վերջոյ պիտի յաջանալէ: Հոս ոչ զի եր հաստատվել զեպանախորհուրդը այդ կնճուտ խնդիրը պիտի կրնայ լուծել, բայց արդէն մեծ Տէրութեանց ներկայացուցիչները վերջին իրենց տեսակետները պիտի պարզեն և աւելցնուց զինքն լուծուող պիտի օժանդակէ զայն լուսաբանելով և անդորր և խաղաղ գնահտի մը վրայ փոխադրելով:

Բազմաթիւ քաղաքական անձնաւորութիւններ կը փափան թէ Խոսիւիս պիտի և սերպ նաւահանգիստի խնդիրը դեպքումս կան ժողովի մէջ ներմուծելու իր պատանջին վրայ, անհանդի չեղանակաւ համար Ռուսիոյ, որ մայրաքաղաքին կը պաշտպանէ իրենց խնդիրը Լոնտոնի դեսպանախորհուրդի վիճաբանութեան առաքելայ դարձնելու տեսակետը:

Միւս կողմէ Պրիմաթիս ևս համարման կ'երեւի այդ տեսակետին: — Եմբանքորթի թէ միջոցաւ իր վերջին զգրէ թէ պէտք չէ ենթադրել որ այդ խնդիրները վիճաբանութեանը առաքելայ պիտի լուծուի Սերպիոյ կամ ուրիշ միակ մեծ Տէրութեան մը պարզ քաղաքական վրայ: Դեսպանախորհուրդը շատ բնականաբար ինքնին պիտի մտնէր այդ խնդիրներուն որոշք առնելէ կարեւորներն են այս մասով: Դեսպանները, վստահ Աստուծոյ հաւատութեանը վրայ, իրենց տեսակետները պիտի փոխանակեն այդ խնդիրներուն շուրջ: Եւստիպիան ծանր ձգտումը մը նշանը տրուած պիտի ըլլար եթէ դեսպանները չզգուսէին այդ ժողովին, ճշգրտու համար, որքան, Արարիական խնդիրը մէջ Ռուսիոյ տեսակետը:

Սերպիոյ, գրեցին և խոսեցան այն յայտով թէ Ռուսիա ոչ պիտի տար իրենց պատանդամներուն: անոնք կը շարունակեն նոյնը գրեցին, թէ և Ռուսիա վերջերս Պեկարսի մէջ աւելի չափաւորութիւն և հանդարտութիւն քաղուց, և ինչպէս կը հաւատան, Ռուսիա յանձնարարած է որ Սերպիոյ մասին առաքելական նաւահանգիստը գիտաւ որ պատանդին Արքիեպիսկոպի վրայ, չէզոք գնահտի վրայ չընուած և չէրոք երկարութիւնը մը միայնուած: Այս լուրերուն իբր ըրադուցիլ կարելի է անշեղծ թէ պարզապէս պիտական մարդիկ աւսարակաւ պիտի վերեն խաղաղ լուծումս իբր պայման առաջարկեն են որ մեծ տերութիւնները նախ իրենց լուծեն զայն իրենց միջեւ և յետոյ ներկայացնեն զայնակնիքներն այդ լուծումը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԵՐԱՆՈՐԴՈՒՐԻՆ
ԽԱՆԻՔԻ ԽՈՐՀԱՐԱՐՈՒՄԸ ՄԵՋ

Խոսիւիս երեւի, ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ երկրի անկախութեանը թրքական զինակցութեան անպայման կերպով վերադարձուելու խնդիրն մտնել իր ուղղած հարցապնդումը և ըստ:

Մեր Միջերկրական և Արեւելան զվարթութեան հարցին լուծումը, մեր դաշնակիցներուն մեծի տակը երաշխաւորութեան իրենց նաւապատին աստիճանին չէզոքութեան և ընդհանրապէս մեր անոնց հանդէպ ունեցած պարտաւորութիւններն ալ իրենց բարեբաղուն աստիճանին հասցնուցէ:

Ապախիւս խնդիրն զարկ, մեր կ'ընդունուի այդ երկրի անկախութեանը, բայց մեր շահը կը պահանջէ որ Պաշտանեան Տէրութիւններու յաջմանակին հետ հաշտութեանը, Սերպ Սերպիոյ հետ համարախոսութեան պատճառներ ունենալ: Արքիեպիսկոպի վրայ սերպ յանձնարար մը հաստատումը մեծի տակը պիտի մտնենք արեւելեան շուկաներուն:

Արարիան գործերու նախարար Մարգիւր տի Սան-Շուրիանո պատասխանելով ըսաւ:

Մերեւուն տարիք ի վեր, Երբեք չի հաւանութիւնը ըրաւնդակ Սերպիոյ հաւատ հաւանութեան երաշխիք մը և Երբեք կ'են մասնակցող երեք Մեծ պետութիւններուն համար ալ ապագայութեան երաշխիք որով իրենց անկախութեանը և Երբեք չի զինակցութեանը հաւանութեանը իրենց հաւանութեանը և համարախոսութեանը: Անոնք ալ ապագայ պէտք է ծանոթանալ, երբեք չի զինակցութեանը արաւայտած խաղաղարարական արաւայտութեան ունեցած բարեբաղ արքիեպիսկոպի, մասնաւոր միջազգային մեծ խնդիրներուն մէջ:

Նախարարը յետոյ վերջին երեւուն տարիներուն ընթացքին Խոսիւիս վրայ ըրաւ: Բարեպաշտ վիճակին վրայ խոսելով ըսաւ:

Փոխադրուի միջազգային հաստատուն

կացութիւնը որուն Լաւան հիւր երբեք վիճակութիւնն է, անհրաժեշտ պայմաններ եղաւ: Եւ ձեռնարկին, որուն շնորհիւ Խոսիւիս իր մայր հայրենիքէն երեք անգամ խոշոր դաղնաւայ մը ունեցաւ: Միջազգային այդորինակ հաստատուն կացութիւն մը ոչ չուզաւ անհրաժեշտ մէկ պայմանն է նաեւ ներքին Պաշտանեան ապագային հաշտարար եղանակով մը լուծուելուն: Խոսիւիս այս տագնապին մէջ պիտի կրնայ իր շահերը պաշտպանել արեւել Ինչպէս որ պատահեցաւ Լիբիոյ խնդիրն մէջ, երբ տակաւին Պաշտանեան չուզաւ և Արքիեպիսկոպի և Արեւելեան միջերկրականի հաւատարակութեան ծովային խնդիրներուն մէջ:

Երբեք զինակցութիւնը զինքն կ'ազատ իւրաքանչիւրին երեք պետութիւններէն ալ կրնայ առ ի պտուղները: Կը ըսէ որ այս պետութիւններուն միջեւ քաղաքական վստահութիւն տրիւ: Ապագայի ապագայութիւնը անհրաժեշտ ազգակ մըն է Եւստիպի փոխադարձ վստահութիւնը և երեք պետութիւններու միջեւ զոյալութիւն ունեցող մտերմական եւս զուտ գործունէութիւնը ապագայով:

Մերեւուն տարուան փորձառութեամբ ձեռք անցուած այս տեսակետներն մեղադրելով է որ աւա երբեք զինակցութեանը իր պայմանագրին լրացանքն ալ առաջ վերանորոգուեցաւ, ի շահ երեք պետութիւններուն:

Այս հաստատ հիմը և 1807 թ. 1900 թ. ապաւստատարական համաձայնութիւնները բոլորովին կը համապատասխանեն Խոսիւիս և Աստուծոյ ներկայ կացութեան:

Այդ երկու պետութիւններն ալ այսօր շատ մը մտերմական և համերաշխ յարաբերութիւններ հաստատած են իրենց միջեւ: Թէ Խոսիւիս և թէ Աստուծոյ մեծապէս կը շահագործուին Արքիեպիսկոպի հաւատարակութեան և ապաւստատարական խնդիրները: Խոսիւիս և Աստուծոյ համաձայնութեան հիման վրայ էր որ կարելի եղաւ լուծել ապագայական խնդիրները: Այդ պայմանները և Խոսիւիս ու Աստուծոյ հաւատար իրաւասութեան անհրաժեշտութեան համաձայն եղանակով մը: Երկու պետութիւններն ալ կ'ուզեն որ Ապագային մեծ պետութիւններու երաշխաւորութեան տակ ինքնազուրկ ապրին, քաղաքակրթութեան և բարոյութեան համարուն մէջ յառաջելով, ազատ վստահականութեան ալ զարկ տայ և Պաշտաններու ու Արքիեպիսկոպի մէջ քաղաքական հաւատարակութեան տարր մը զուստնալ:

Երբեք զինակցութեան զանազակը մեր շահերը կ'ապահովէր և մեր ապագայութիւնը վստահականապէս կ'երաշխաւորէր: Եւստիպի որ զայն փոխադրուող հարկ չառնաւ: Զինակցի երեք պետութիւններն իւրաքանչիւրը միշտ շահացած են և պիտի շահան առաջունակ պէս բարեկամական սերպիւր յարաբերութիւնները մը: չալել տերութիւններու հետ և քրտութեան տեղի չառաջ: Պաշտանեան ներքին զգալներու ընթացքին իտալիա, ռուս բարեկամական կացութիւնը նշանակաւ բարեբաղ ազգակ մը եղաւ:

Սան-Շուրիանո մարգիւր իր հառը աւարտեց նուրեւեղ խօսքերով: — Երբեք զինակցութիւնը պիտի և միայն մեր արաւային քաղաքականութեան զիստէր աստեղծը և իր տեսակետութեանը ու վստահականութեանը շարունակական կերպով Եւստիպի վստահութիւնը պիտի և ներքին: Խոսիւիս միշտ գիտակցութիւնը ունի իր վստահականութեան և իր ուղղամտութեան, որոշումով իրաւարը կը պարծի:

Նախարարը աւելցուց: — Զօրաւոր պատահարներ ֆին Զէլեմտորֆի աւաւեւ հուշագրական բանակին սպայապետի պիտանունն: Եւստիպի կոտմ Պեկարսի ինքնաբերաբար և բարեկամական ունով ինքի ծանոցը որ այդ անուանուող Աստուծոյ արաւային քաղաքականութեան հետ և է անոնցութեան շուրհ: (Բուսի ծափաւորութիւններ):

Երեւոյիսան Պարժիսի յայտարարեց թէ զո՛ր չէ Սան Շուրիանո մարգիւրն տուած քաղաքականութիւնները:

Հանրապետական երեւոյիսան Քոչարեանի Սան Շուրիանո մարգիւրը յանձնարարեց չալել Աստուծոյ՝ Ապախիւս մէջ ցոյց տալիք գործունէութեան վրայ:

Միջազգային փակուցաւ:

ՅՐԱՆԱՍԱՅԻ
ԸՆԿԵՐԱՐԱՎԱՆԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՈՒՄԷՐԻՆ

Բարիկէն Դեկտեմբեր 16 թիւով կը հետադրեն ընդէ միայն Բրեւել:

Պրանական Աշխատանքի Կեդանուր Դաշնակցութիւնը որոշեց իրաւորները Պաշտանութեան համաժողովին մէջ կարգադրութիւնը որով աշխատաւորներն կը պահանջուին պատերազմին զէ՛մ իբր բողոք 24 ժամուան ընդհանուր գործադուլ մը յառաջանել: Կերեւայ թէ սակայն Աշխատանքի ընդհանուր զանակցութեան հաշտութեան ինչպատ ցոյց մը կատարելէ աւել իր անգամներին փորձի համար անհայ զ զբաւանութիւն հատարել տալ կ'ուզէ: Մարգուստ ընդհանուր գործադուլի մարմնաւորութիւնները ասէ՛ր զի տալիք Բարիկէ մէջ գուժարուն Աշխատանքի ընդհանուր զանակցութեան հաւամտողին մէջ կարգադրութեան միացեալ ընդհանրականներու կարգադրութեան ըրադրութիւն անկախ եղանակով մը: Կը յանձնարուի որ այս երկու խմբերը որ պիտի գործադուլի որ այդ որոշումը Դաշնակցութեան բոլոր անդամները 24 ժամ անըղջ գործադուլ պիտի ընեն: Զինակցութիւն Բարիկէ տալք զանապէս թաւակէն վերջ Բարիկէ տալք զանապէս թաւակէն վերջ:

Ներուն մէջ աշխատաւորներու գումարումներ տեղի պիտի ունենան, ճանքեր պիտի խօսուին և Պատերազմ Պատերազմի զէ՛մ աղաղակը պիտի լսուի:

Կըմարել է ապաւն որ աշխատաւորները մեծ հաւանք ցոյց չեն տար այս շարժումին համար և կը խորհին որ օրական մը պիտի կ'որոշեն: Երբեք զինակցութեան անհրաժեշտ ապագային իրենց և ընդհանուր շահի նկատի առնելով եւս կ'ենայ գործադուլի գաղափարին: Ընդհանուր առողջապահական վարչութեան աշխատաւորներու սեփական եւ նախաօրինակ որոշում մը տուաւ: Միջ Երեւոյիսան վարչութեան պաշտոնները առջի օր նիստ գումարով որոշեցին գործադուլին մասնակցել: Այսու հանդերձ տակաւին ինքզնական է թէ այս որոշումը ի՛նչպէս պիտի կրնայ իրաւորութիւն: Թարսի օրն ժողովներու շօթութիւնը եւս կ'ուզեն գործադուլ ընել:

Տարեգումիկի այս շարաքներուն Բարիկէ մէջ հաղորդակցութիւնները հաւաքական համաժողովներին կ'անուն, անպէս որ փոխադրութեան միջոցներու իւրաքանչիւր գործադուլ մեծապէս կ'ազգէ և անգին կորուստներու տեղի կուտայ: Դիտումը զի և անհրաժեշտի պաշտոններու հետեւ գործադուլը հաւանական չնկատուի: Աշխատաւորներու զանակցութեան հաւատարմի մնացած գործադուլներն են հանգադրութիւնը, և հիւսնները:

ԲՈՐՈՎՅՈՒՆ ԱՍՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տուալիս առջի օրուան նիստին մէջ խօսեցաւ վարչապետ Բարձրէ՛լ: Սրանք լեցան և էր ունեւորներով:

Պ. Բարձրէ՛լ երկար ճառ մը խօսեցաւ, որուն միջոցին պարզեց շարքով Տուալիս վիճակները օրենսդրական գործունէութիւնը:

Տուալիս, ըսաւ, պէտք է Ռուսիոյ քաղաքական և ընդերքական կազմակերպութեան համար 1905 Հոկտ. 30ի հրոգարտելին հիման վրայ օրինական նոր գործադուլ որոշել:

Քաղաքական հաստատութիւնները կ'ուզու ռեզին անխափան և անվատ պահել իւր կայարաններն միջոցին ու ապագային մասնակցութիւնը, նաեւ օրենսդրական ապագայութեան և օրինաւոր կրօնի գերակշռութիւնը:

Անկախ ճնշանակիք սակայն թէ Պետութիւնը քաղաքականութեան իրենց զինակցութեան և անխափան իրենց միջոցները անհրաժեշտ: Անկախ մարտերը իրենց հայրենիքը նկատող միւս ապագայութիւններուն հանդերձ:

Պետութեան հիմնական սկզբունքները մեծապէս աստիճան թիւղարքիս զաւանդներու ապաւորին կիրարկուած: Անոնք չեն դադարեցնում իրենց քաղաքականութեան օրենսդրական հաստատութիւնները, պայմանաւ որ այդ հաստատութիւնները Ռուսիոյ շահերին վերաբերող խնդիրներուն մէջ ռուսական օրենսդրութեան հաւատարմին:

Քաղաքական յետոյ թուեց Տուալիս ներքինապետութեան օրենսդրութիւնը: Անոնք ըսաւ վերջին տարիներ իրաւորութեան բարեկամութիւններու մաս կը կազմեն:

Քաղաքական յետոյ քաղաքականական անհրաժեշտ նկատեց անձնական անձնեւ միջոցներ և քաղաքական օրենսդրութիւնը: Երբեք որոշումները օրենսդրութեան տեղի պարզաբար վիճաբանութեան զբոլոլ:

Պատմաւորութիւնը, ըսաւ Պ. Բարձրէ՛լ, մարապապական քաղաքականութեան կը հետեւի որ միայն կը համապատասխանէ երկրին պէտքերին: Ռուս կատարութիւնը առաւարական նոր զանաքանքներու կրօնով ներանշանջով մարապիկ սակարկոյցներ փոփոխութեան պէտք են իրարեւել:

ՅՐԱՆԱՍԱՅԻ ԿՄՍԱՐԱՐՈՒՄԸ

Պրեւիստի մէջ թիւղարքիս կ'ուզէ թէ միայն մեծ սպառազինութիւններու քրտն և Բարձրէ՛լ կատարութիւնը իրաւորութեան և անհրաժեշտ քաղաքականութեան հետ և է անոնցութեան շուրհ: (Բուսի ծափաւորութիւններ):

Երեւոյիսան Պարժիսի յայտարարեց թէ զո՛ր չէ Սան Շուրիանո մարգիւրն տուած քաղաքականութիւնները: Զանրապետական երեւոյիսան Քոչարեանի Սան Շուրիանո մարգիւրը յանձնարարեց չալել Աստուծոյ՝ Ապախիւս մէջ ցոյց տալիք գործունէութեան վրայ:

Միջազգային փակուցաւ:

ՅՐԱՆԱՍԱՅԻ
ԸՆԿԵՐԱՐԱՎԱՆԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՈՒՄԷՐԻՆ

Բարիկէն Դեկտեմբեր 16 թիւով կը հետադրեն ընդէ միայն Բրեւել:

Պրանական Աշխատանքի Կեդանուր Դաշնակցութիւնը որոշեց իրաւորները Պաշտանութեան համաժողովին մէջ կարգադրութիւնը որով աշխատաւորներն կը պահանջուին պատերազմին զէ՛մ իբր բողոք 24 ժամուան ընդհանուր գործադուլ մը յառաջանել: Կերեւայ թէ սակայն Աշխատանքի ընդհանուր զանակցութեան հաշտութեան ինչպատ ցոյց մը կատարելէ աւել իր անգամներին փորձի համար անհայ զ զբաւանութիւն հատարել տալ կ'ուզէ: Մարգուստ ընդհանուր գործադուլի մարմնաւորութիւնները ասէ՛ր զի տալիք Բարիկէ մէջ գուժարուն Աշխատանքի ընդհանուր զանակցութեան հաւամտողին մէջ կարգադրութեան միացեալ ընդհանրականներու կարգադրութեան ըրադրութիւն անկախ եղանակով մը: Կը յանձնարուի որ այս երկու խմբերը որ պիտի գործադուլի որ այդ որոշումը Դաշնակցութեան բոլոր անդամները 24 ժամ անըղջ գործադուլ պիտի ընեն: Զինակցութիւն Բարիկէ տալք զանապէս թաւակէն վերջ Բարիկէ տալք զանապէս թաւակէն վերջ:

Ներուն մէջ աշխատաւորներու գումարումներ տեղի պիտի ունենան, ճանքեր պիտի խօսուին և Պատերազմ Պատերազմի զէ՛մ աղաղակը պիտի լսուի:

Կըմարել է ապաւն որ աշխատաւորները մեծ հաւանք ցոյց չեն տար այս շարժումին համար և կը խորհին որ օրական մը պիտի կ'որոշեն: Երբեք զինակցութեան անհրաժեշտ ապագային իրենց և ընդհանուր շահի նկատի առնելով եւս կ'ենայ գործադուլի գաղափարին: Ընդհանուր առողջապահական վարչութեան աշխատաւորներու սեփական եւ նախաօրինակ որոշում մը տուաւ: Միջ Երեւոյիսան վարչութեան պաշտոնները առջի օր նիստ գումարով որոշեցին գործադուլին մասնակցել: Այսու հանդերձ տակաւին ինքզնական է թէ այս որոշումը ի՛նչպէս պիտի կրնայ իրաւորութիւն: Թարսի օրն ժողովներու շօթութիւնը եւս կ'ուզեն գործադուլ ընել:

Տարեգումիկի այս շարաքներուն Բարիկէ մէջ հաղորդակցութիւնները հաւաքական համաժողովներին կ'անուն, անպէս որ փոխադրութեան միջոցներու իւրաքանչիւր գործադուլ մեծապէս կ'ազգէ և անգին կորուստներու տեղի կուտայ: Դիտումը զի և անհրաժեշտի պաշտոններու հետեւ գործադուլը հաւանական չնկատուի: Աշխատաւորներու զանակցութեան հաւատարմի մնացած գործադուլներն են հանգադրութիւնը, և հիւսնները:

ԲՈՐՈՎՅՈՒՆ ԱՍՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տուալիս առջի օրուան նիստին մէջ խօսեցաւ վարչապետ Բարձրէ՛լ: Սրանք լեցան և էր ունեւորներով:

Պ. Բարձրէ՛լ երկար ճառ մը խօսեցաւ, որուն միջոցին պարզեց շարքով Տուալիս վիճակները օրենսդրական գործունէութիւնը: Տուալիս, ըսաւ, պէտք է Ռուսիոյ քաղաքական և ընդերքական կազմակերպութեան համար 1905 Հոկտ. 30ի հրոգարտելին հիման վրայ օրինական նոր գործադուլ որոշել:

Քաղաքական հաստատութիւնները կ'ուզու ռեզին անխափան և անվատ պահել իւր կայարաններն միջոցին ու ապագային մասնակցութիւնը, նաեւ օրենսդրական ապագայութեան և օրինաւոր կրօնի գերակշռութիւնը:

Այվալքի զայնազամ առջի օր ներքին գործերու նախարարին հետազոյ մը տուաւ, որ մասնաւոր կողմ արտադրութեանը: Այդ տեղեկութիւններէն յայտնի կ'երեւայ թէ ինչպէս կատարութիւնը իր շահերը կը կրկնապահէ որդէս զի Միտիլին և Քիւր վերջնականապէս զրաւէ: Տէրութեան ընկերութեան չորս շտաբներով օգնական ուժ զրկուեցաւ: Այդ շտաբներն են «Տէֆի», «Բաւարիս», «Արիստի» և «Արքիեպիսկոպի»: Անոնք միեւնոյն մասնակց ցամաք հանած են ինքնաթիռներով: Իր խորհուրդէն կ'ընտրուին գումարական մը: Օգնական գործերու շտաբներուն մէջ կը գտնուին նաեւ 120 Միտիլիցի տանիքներով յոյներ, որոնք իրենց կամարը արձանագրուած էին հիշելու բանակին մէջ: Երբ գործերը զինակցութեան մը վերջ հրամատարութեան տակ կը գտնուին, Հրամատարը 50 հոգի միայն ձգած է քաղաքին մէջ և մարտիկներն մեծ միասին ուղղուած է զէպի օսմանեան զինուորներուն գրաւած դիրքերը: Հիշելու հրամանատարին կ'ըն

